

Aktualno:

[Aktualno](#)
[Nekategorizirano](#)

Nevidljive rane rata – 5 –

23. srpnja 2020.
 Mario Strinavić

Kada govorimo o postraumatskom stresnom poremećaju kod hrvatskih branitelja tada moramo govoriti i o sekundarnoj viktimizaciji kao vrlo važnom čimbenku koji podrazumijeva okrivljivanje i neodgovarajuće reakcije društva koji pojačavaju negativan utjecaj na njih same.

Mnogi stručnjaci psihijatrijskih bolnica radili su profesionalno s braniteljima, njihovim obiteljima u poratnom razdoblju do danas te se uvjerali u iskustvo sekundarnog povređivanja kod hrvatskih veterana. Nakon što dožive prvobine traume na bojišnicama hrvatski branitelji s PTSP-om, ali i oni koji nisu primarno manifestirali poremećaje i obolijevanja, ponovno su viktimizirani nerazumijevanjem, neprihvatanjem i nepriznavanjem žrtvinih patnji od strane uže i šire socijalne sredine, a u nekim segmentima i od strane same države.

[Svečanost u Gornjim Bogičevc](#)

 Pratite nas na
Facebooku

Budite prvi među prijateljima kome se

[Slušaj uživo](#)

[Arhiva emisija](#)

- [kolovoz 2020](#) (9)
- [srpanj 2020](#) (27)
- [lipanj 2020](#) (20)
- [svibanj 2020](#) (44)
- [travanj 2020](#) (45)
- [ožujak 2020](#) (87)
- [veljača 2020](#) (68)
- [siječanj 2020](#) (91)
- [prosinac 2019](#) (65)

Kako bi mi kao pojedinci, a u konačnici i cijelo društvo razumjeli sekundarnu viktimizaciju potrebno je prije svega razumijevati s čim se hrvatski branitelji i njihove obitelji susreću. Svakom čovjeku pa tako i hrvatskom branitelju teško je priznati da je obolio i da ima poremećaj. U toj prvoj fazi koja se u osnovi poput sjenke stalno vuče nerado govore o ratnim traumama, odnosno iste potiskuju, misleći kako na taj način mogu prevladati traumatiziranost i vratiti se u stanje kakvi su bili prije početka Domovinskog rata. Nakon što prihvate promjenu u sebi, prouzročenu ratnim djelovanjem zatraži se i stručna pomoć. Utvrđena dijagnoza PTSP-a, propisani medikamenti, stručni razgovori dovode hrvatskog branitelja do stabilizacije no to stabilno razdoblje koje daje nadu u bolje sutra svako malo se poljulja reakcijama socijalne sredine, koja ne razumije, koja ih stavlja sve u istu ravan, i za koju braniteljska populacija postaje nepoželjna. Zastrašujuća je to spoznaja za oboljele koja ih dodatno traumatizira. Pretvorbe poduzeća, gubitak radnih mjesta stalna sumnjičenja, zahtjevi za ponovnim dokazivanjem bolesti, borba s birokracijom dodatna su kompresija, dodatna traumatizacija, ionako psihički iscrpljenih branitelja s PTSP-ijem. Ljudi „pucaju“, pokazuju nezadovoljstvo, raste osjećaj izmanipuliranosti, nevjerica prema društvu i napretku. U vlastitoj nemoći da utječu na promjene, da javnosti pokažu s čim se suočavaju nerijetko se odaju alkoholu, drogama što dovodi do daljnjih posljedica, poput porasta nasilja u obitelji, zanemarivanja iste, ignorancije djece. U konačnici tada socijalna sredina vidi samo krajnje rezultate i prema istoj procjenjuju i osuđuju. Kada bi za sve navedeno napravili inverziju na civilnu osobu situacija ne bi bila puno bolja, jer većina nas još uvijek funkcionira na bipolarnom principu crno-bijelo, spoznaje su nam jednodimenzionalne pa tako nerijetko čujemo – dobili su ono što i zaslužuju. To nije ništa drugo nego micanje određenih pojava od sebe koje bi mogle urušiti sve te naše iluzije o vlastitoj neranjivosti.

Sve te spoznaje su ne samo bolne za hrvatske branitelje, već i vrlo često nerazumljive, u kontekstu njihove istinske žrtve koju su dali za stvaranje neovisne države Hrvatske.

Neosporna je činjenica da proces sekundarne viktimizacije branitelja oboljelih od PTSP-a dovodi do općeg pogoršanja njihova stanja, i razvoja novih patoloških tendencija koje dovode i do trajne promjene osobnosti, s fatalnim ishodom samoubojstava kojiima svjedočimo.

Prema istraživanju Ministarstva hrvatskih branitelja, u suradnji s Medicinskim centrom za prava čovjeka, Klinikom za psihijatriju KBC-a Rebro, Zagreb i Psihijatrijskom bolnicom Vrapće, a na temelju opažanja odnosa društva prema ratom traumatiziranoj braniteljskoj populaciji, napose prema braniteljima s dijagnozom PTSP-a, potrebno je razlikovati tri razvojne faze tog odnosa. Prva faza je takozvana faza „medenog mjeseca“ gdje prevladava osjećaj euforije i sreće završetkom rata, i u kojoj se braniteljima iskazuje zahvalnost za sudjelovanje u ratu, pružajući im svu moguću potporu. Drga faza je „faza otrežnjenja“ u kojoj se preispituje težina tereta zbrinjavanja ratnih stradalnika, što neizbježno vodi smanjenju financijske i ukupne socijalne potpore. U ovoj fazi istraživanje je pokazalo

[studeni 2019](#) (66)

[listopad 2019](#) (43)

[rujan 2019](#) (4)

[kolovoz 2019](#) (1)

[srpanj 2019](#) (1)

Video arhiva

[kolovoz 2020](#) (9)

[srpanj 2020](#) (27)

[lipanj 2020](#) (20)

[svibanj 2020](#) (44)

[travanj 2020](#) (45)

[ožujak 2020](#) (87)

[veljača 2020](#) (68)

[siječanj 2020](#) (91)

[prosinac 2019](#) (65)

[studeni 2019](#) (66)

[listopad 2019](#) (43)

[rujan 2019](#) (4)

[kolovoz 2019](#) (1)

[srpanj 2019](#) (1)

Poveznice

[Ministarstvo hrvatskih branitelja](#)

[Ministarstvo obrane Republike Hrvatske](#)

[Ministarstvo unutarnjih poslova](#)

kako se primjećuju dvije specifičnosti: pojavljuje se teza prema kojoj psihičke tegobe oboljelih nisu rezultat njihovog sudjelovanja u ratu, već poglavito socijalno-biološke predisponiranosti zbog čega se postupak ostvarivanja prava produljuje i komplicira. Na taj način se dovodi u pitanje i sam legitimitet branitelja s dijagnozom PTSP-a. U trećoj „fazi negacije“ minimaliziraju se rezultati rata, a branitelji, osobito oni stradali u ratu, doživljavaju se kao neželjeni podsjetnik i smetnja u okretanju prema boljoj budućnosti. Za oboljele od PTSP-a vjeruje se da im je već pružena sva potrebna pomoć i očekuje da će se njihovi problemi s vremenom sami riješiti. Na socijalnom planu cijena negacije plaća se višestruko povećanim troškovima tretmana, raširenim pojavama nasilničkog (destruktivnog i autodestruktivnog) ponašanja, trajno narušenim obiteljskim odnosima, sve do prijenosa poremećaja na nove naraštaje, odnosno javljanja tzv. transgeneracijskog PTSP-a (*Zoran Komar, Mladen Lončar, Herman Vukušić, Ivana Dijanić Plašč, Petra Folnegović-Grošić, Ivana Groznica, Neven Henigsberg*).

Sekundarna viktimizacija nije samo hrvatska specifičnost no, to nije i ne smije biti opravdanje da se ne radi na osvješćivanju javnosti, jer problem nikada ne nestaje sam od sebe već na njemu treba raditi, a u slučaju branitelja oboljelih od PTSP kontinuiranost podizanja razine svijesti je neophodna. U protivnom, posebno kada uzmemo u obzir činjenicu transgeneracijskog prijenosa traume na djecu, osjetit će se dalekosežne posljedice i na cjelokupno društvo.

Prije svega, kada govorimo o sekundarnoj viktimizaciji potrebno je započeti s vrednovanjem uloge hrvatskih branitelja, njihovog doprinosa i žrtve koje su podnijeli i podnose. Ovo nije samo pitanje i odgovornost Ministarstva hrvatskih branitelja već i svih nadležnih tijela, svih onih koji imaju utjecaj kroz medijski i javni prostor stvarati realno i pozitivno ozračje koje prije svega podrazumijeva suzdržavanje od iskaza koji pogoršavaju stanje hrvatskih branitelja i udaljuju sve nas od razumijevanja problema. U konačnici, to je pitanje i odgovornost svih nas .

Autor: Mario Strinavić

[← U fokusu “Domoljubnog” – 6 -I Romi su branili Hrvatsku u Domovinskom ratu](#)

[Pet novooboljelih →](#)

 Preporučene objave